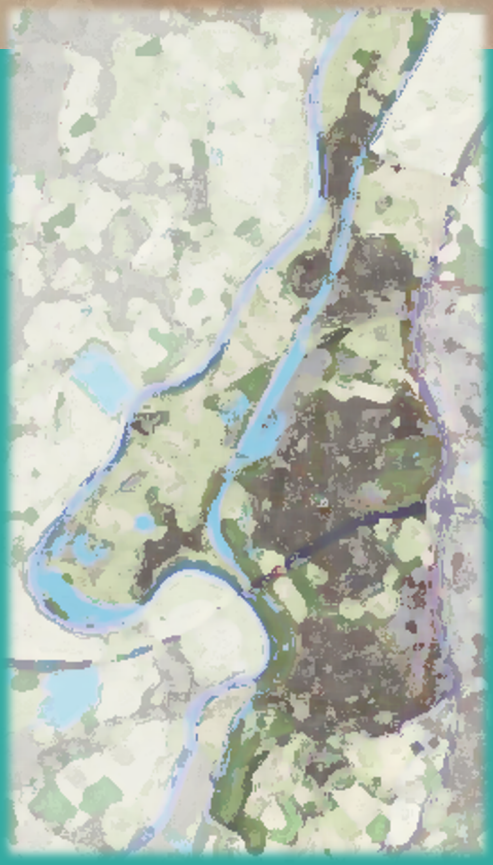

Algemene Beschouwingen

Gemeenteraad Stein
4 November 2021
De Fractie DOS

Beste Voorzitter, Leden van de Raad en inwoners van de Gemeente Stein,

Namens de fractie van DOS zeg ik allereerst dank aan iedereen die betrokken is geweest bij het samenstellen en het verhelderen van de financiële stukken zoals die nu ter beoordeling in deze raad aan de orde zijn.

We zullen deze algemene beschouwingen zoals te doen gebruikelijk de afgelopen jaren, opdelen in twee gedeelten, waarbij ik het eerste deel voor mijn rekening neem en Peter Claessen het tweede deel.

Wij stellen de algemene beschouwingen in het teken van een aantal grotere hoofdthema's en opgaven die landelijk spelen, maar zeker ook hun weerslag op onze gemeente hebben. Daarbij zullen we vooral met een blik naar de toekomst kijken, maar bij deze begroting past ook een terugblik op de afgelopen jaren. Het is immers de laatste begroting van deze raadsperiode. Volgend jaar maart zijn de gemeenteraadsverkiezingen.

Met een mogelijke vierde coronagolf op de stoep en de aangekondigde verscherpte maatregelen van afgelopen dinsdag gaan we een onzekere tijd tegemoet. We zijn inmiddels alweer snel gewend aan allerlei vrijheden dat het zo meteen weer een hele omslag is als het allemaal weer strenger wordt.

Veel van onze inwoners, verenigingen en ondernemers zijn hard geraakt door de coronacrisis en een mogelijke nieuwe terugval zal niet zonder gevolgen zijn. We zien dat iedereen veerkrachtig is, maar om ons heen merken we ook wel dat de rek er zo langzamerhand uit is. De afgelopen jaren is gekozen voor een ruimhartige lijn als het gaat om coronasteunmaatregelen voor onze verenigingen en ondernemers waar wij een directe huurrelatie mee hebben. Er is een coronareserve ingesteld en subsidies zijn niet zondermeer afgeraamd. We zijn blij met deze ondersteuning en de vooraf ingediende motie van de VVD over de extra ondersteuning van onze verenigingen in het kader van Corona vinden wij een prima denkrichting. Wat we nu kunnen behouden hoeven we later niet te herstellen.

Daarnaast hebben wij geconstateerd dat het college uitvoering heeft gegeven aan het principe "kijk vooral wat wel kan in plaats van wat niet kan". Uiteraard kan de gemeente niet anders dan uitvoeren wat landelijk wordt bepaald. Vaccinatie, testen en de coronacheck-app zijn lastige discussies die aan menige keukentafel worden gevoerd. Gelukkig vinden we als samenleving een manier om erover te spreken, anders dan in januari van dit jaar. Wij ondersteunen de waarschuwende en preventieve lijn van handhaving en het alleen stevig inzetten bij excessen. We hopen dat deze lijn de komende tijd kan worden doorgezet. Communicatie is daarbij een sleutelwoord. Leg vooral ook uit waarom iets wel of niet kan. Al hebben wij ook moeten constateren dat de regels rondom corona soms krom of moeilijk uitlegbaar zijn.

Voorzitter,

Naast corona houdt ook de landelijke formatie gemeenten in de greep. Belangrijke fundamentele keuzes op het gebied van klimaat, woningbouw en het sociaal domein over de richting waar we met zijn allen opgaan blijven uit door het ontbreken van een missionair kabinet. In Den Haag wordt door de landelijke partijen heel wat afgepraat maar het leek tot voor kort niet echt over de inhoud te gaan. De landelijke partijen in Den Haag zouden zich eens wat meer moeten realiseren wat het ontbreken van heldere keuzes op de belangrijke thema's uiteindelijk voor weerslag heeft op de gemeentelijke politiek. Gelukkig houden ze in Den haag de hand niet op de knip. Er wordt fors geld uitgegeven en dat heeft ook zijn weerslag op de gemeentefinanciën.

Het geschatte voordeel voor onze gemeente, structureel 1 miljoen vanaf 2022 tot ruim 1.1 miljoen in 2025, is nog niet doorvertaald naar de voorliggende begroting. Dit overigens in tegenstelling tot de meeste omringende gemeenten die dat voordeel al hebben ingeboekt in hun begroting. We steunen de lijn van het college om vooralsnog terughoudend te zijn met extra uitgaven van deze middelen. Er zijn nog een aantal risico's en onzekerheden in de voorliggende begroting en bovendien zullen partijen na de verkiezingen ook nog wensen hebben en richting willen geven. We vinden dit dus vooral een zaak van een nieuwe gemeenteraad.

Een thema dat lokaal kennelijk speelt bij andere fracties is de netto-schuldquota en de solvabiliteitsratio. Voor de kijkers thuis. Beiden geven een indicatie van wat we zelf aan reserves hebben en wat we aan leningen hebben uitstaan. We willen aangeven dat dit voor de DOS-fractie geen thema is. De gemeente is geen spaarclub en bovendien niet te vergelijken met een bedrijf. Een overheid is er als publieke organisatie om maatschappelijk meerwaarde te creëren.

Dat brengt mij bij het eerste thema van vandaag, namelijk onze eigen financiële situatie. En daarover zou ik kort kunnen zijn voorzitter. Die is uitstekend te noemen. Er ligt een sluitende begroting in meerjarenperspectief, nogmaals dus nog zonder het positieve voordeel zoals al aangekondigd door het Rijk bij Prinsjesdag én de gemeente heeft nog steeds een uitstekend weerstandsvermogen. En dat komt niet, laat ik dat ook maar eens zeggen, door het financiële beleid van de afgelopen jaren in Den Haag of het feit dat de komende jaren het rijk meer gaat uitgeven. Onze goede financiële uitgangspositie komt door goed financieel beleid en het durven maken van keuzes, met name bij de begroting van vorig jaar. En dat waren geen gemakkelijke keuzes. De komende jaren dient circa 1,5 miljoen bezuinigd te worden op het sociaal domein en eenzelfde bedrag in de overige domeinen. Verschil is echter dat de bezuinigingen in het sociaal domein voor een belangrijk deel nog moeten worden waargemaakt en dat de bezuinigen in de andere domeinen al zijn doorgevoerd in het meerjarig begrotingsperspectief.

En dat brengt ons bij de eerste kanttekening van vandaag, namelijk in hoeverre dit allemaal realistisch gaat zijn. Uit de halfjaarcijfers van het project 'Grip op Sociaal Domein' zien we dat er vorderingen gemaakt worden. We merken echter ook op dat op onderdelen er behoorlijke risico's zijn omtrent het behalen van de bezuinigingen. Als DOS-fractie willen wij nogmaals benadrukken dat de voorgenomen bezuinigingen in het sociaal domein wat ons betreft in financiële zin 'hard' zijn en dat eventuele tegenvallers dienen te worden opgevangen binnen

het sociale domein met aanvullende bezuinigingen. We willen een systeemverandering tot stand brengen door te focussen op beheersing en dingen anders doen. Daarbij past een strak financieel kader.

Wat we wel opmerken is dat er voortgang en verbetering is om, kosten transparant en beheersbaar te hebben en te houden. We zien en lezen dat de inkoopcontracten in het sociale domein stevig tegen het licht worden gehouden en dat bewuster en duidelijker keuzes worden gemaakt ten aanzien van de uitvoerende partners. De gedachte van honderden partijen past in onze ogen niet bij het slim en effectief organiseren van het sociaal domein.

Geld is natuurlijk niet het eerste wat telt in het sociaal domein. Uiteindelijk gaat het om een goede inrichting en goede ondersteuning voor onze inwoners. In onze omgeving hebben we recentelijk een aantal voorbeelden gezien van inwoners die behoefte hebben aan snelle aanpassingen, waarbij de onderzoekstermijn van de WMO van 6 weken, gevolgd door een adviestermijn van 2 weken wordt gehanteerd. Zijn dit incidenten of is het een toenemende trend? We willen de doorlooptijden graag tegen het licht gehouden en teruggebracht hebben. We zullen daartoe een motie indienen.

Een tweede thema dat wij graag zouden willen aansnijden is communicatie. We hebben dat de afgelopen jaren bij de algemene beschouwingen al meermaals aangekaart. In het komende jaar gaan wij met zijn allen (want ook de raad krijgt nu een formelere rol) aan de slag met een nieuwe visie op communicatie. Die zal een actualisatie van de huidige visie zijn en enkele nieuwe elementen bevatten. DOS staat te trappelen om deel te nemen aan de discussie, maar we zouden vooraf willen waarschuwen: er blijken toch flink wat punten uit de huidige visie te zijn blijven liggen; vergeet die niet juist te prioriteren! Begrijp ons niet verkeerd. Het is natuurlijk begrijpelijk dat er iets is blijven liggen, want de afgelopen 1,5 jaar waren anders dan anders en heeft ongetwijfeld veel van de organisatie in het algemeen en de afdeling communicatie in het bijzonder gevraagd, maar dat betekent niet dat juist datgene dat is blijven liggen nu in de verdrukking mag komen van nieuwe toevoegingen. Ondanks al het goede werk op het gebied van branding en uitstraling en de aanwezigheid op en benaderbaarheid van het college via de diverse digitale netwerken, is de basis wat ons betreft op onderdelen nog niet op orde. Onze wens blijft dat communicatie als een rode draad door iedereen in de organisatie loopt.

Inwoners en ondernemers, en dat zijn onze buren, collega's, clubgenoten en kennissen, de mensen die wij als raad vertegenwoordigen, moeten zich gehoord voelen bij contact met de gemeente en niet, zoals nog te vaak zowel verbaal alsook schriftelijk gebeurt, een standaard reactie krijgen. Dat is dan misschien wel juridisch juist of slim, maar niet menselijk of wenselijk.

Wat zeer positief is, is dat we als gemeente een prestigieuze prijs hebben ontvangen voor de meest toegankelijke gemeente in Nederland. Dit succes moeten we vasthouden en uitbouwen. Het meenemen van bevordering van inclusie in projecten binnen de gemeente moet een vast gegeven worden. Vorig jaar viel ons bijna deze prijs voor wat betreft mantelzorgvriendelijkheid ten deel. Zie inzetten op mantelzorg niet als kosten maar als investering. DOS gelooft er in dat het duurdere inzet van zorgprofessionals voorkomt. Er heerst nota bene schaarste in die tak, dus dit beleid dient 2 doelen.

Minder positief zijn we over het uitblijven van de uitvoering van door ons ingediende moties over het levensbomenbos en sporttoestellen in de openbare ruimte. Je zou toch zeggen dat corona en de sluiting van de sportscholen als gevolg van corona voor de nodige urgentie bij dit college zou hebben gezorgd. We verwachten op dit laatste een stevige toezegging, vanavond nog, met concreet tijdpad.

We zien überhaupt een verschuiving en herijking van wensen op het gebied van speeltoestellen. Het geldende beleid is wat ons betreft op onderdelen aan heroverweging toe. We zullen hiervoor in een van de volgende vergaderingen met een concreet voorstel komen. Het zal u niet verbazen dat dit de speeltuin aan de Kampstraat in Urmond betreft waarover mijn collega Maurice Gransier al een drietal sets vragen heeft gesteld.

Mijn collega Peter Claessen vervolgt ons betoog.

Voorzitter,

Ik zal nader ingaan op een aantal specifieke thema's in het fysieke domein.

Naast de opgaven die wij als gemeente gekregen hebben rondom de decentralisatie van het sociaal domein wordt de invoering van de nieuwe omgevingswet gezien als een volgende majeure gemeentelijke stelselherziening. De invoering van de omgevingswet is ingrijpend en we hebben hier als gemeente al diverse goede stappen in genomen. Ook bij de invoering van deze wet is en blijft communicatie wat DOS betreft nadrukkelijk een thema. We blijven deze ontwikkelingen monitoren. Niet alleen met betrekking tot de consequenties voor onze inwoners en bedrijven, maar zeker ook voor de druk en verandering die het op de gemeentelijke organisatie legt. In het verlengde hiervan volgen wij ook nauwgezet de uitvoering van het mobiliteitsplan en de omgevingsvisie, waarbij de focus zal liggen op; sociale en vitale wijken en kernen, een gezonde en veilige leefomgeving, het versterken van de unieke omgevingskwaliteit en een bereikbare en bedrijvige gemeente. Zo staat het althans in de recentelijk unaniem door onze raad vastgestelde Omgevingsvisie. Maar voorzitter, papier is geduldig! We moeten steeds de vertaling blijven vinden van wat dit nu concreet betekent voor onze inwoners. Hoe leggen we de link naar de dagelijkse praktijk? En wat betekent dat voor onze taken en verantwoordelijkheden?

Een volgende grote verandering die op ons afkomt is de hele energietransitie. Op dit moment wordt vanuit de rijksoverheid vooral de verleidingstrategie gebruikt als een soort adagium om de noodzakelijke verandering te weeg te brengen. De recente en plotselinge stijging van de gasprijzen maakt nog eens duidelijk dat we wereldwijd echt moeten veranderen. We vragen ons dan ook nadrukkelijk af of er niet een meer proactief en sturend beleid moet worden gevoerd. In de onlangs gevoerde discussie hebben we al aangegeven geen voorstander te zijn van heel veel vrijblijvendheid in het te volgen beleid. Iedereen is het, als burger van deze wereld, in onze ogen verplicht aan zijn kinderen en kleinkinderen om een maximale inspanningen te leveren als gaat om energietransitie en klimaatadaptatie. Wat dat betreft begint de woonomgeving aan een ieders voordeur! De rijksoverheid zou veel meer integraal beleid en wetgeving moeten formuleren waarin rechten en plichten steviger worden weggezet. Ook wij als gemeente zouden ons steentje daaraan moeten bijdragen. Want in alle kernen van Stein moet je willen wonen omdat het daar goed toeven is en omdat mensen zich eigenaar voelen van diezelfde omgeving. Maar dan zullen daar ook vanuit het rijk de nodige middelen en wetgeving bij moeten komen. Anders gebeurt met de energietransitie hetzelfde als in het sociaal

domein en moeten gemeenten uiteindelijk vaststellen dat ze deze transitie niet naar behoren kunnen uitvoeren.

Een derde grote opgave in het fysiek domein is woningbouw. Ook hier weer de parallel met de landelijke politiek. Uit de onlangs door de Provincie gepresenteerde woonmonitor blijkt dat Stein na Maastricht onderaan staat als het gaat om beschikbare koopwoningen in de markt met een percentage van 0,2 % van de totale woningvoorraad. Dat betekent dat er in Stein als je er zou willen wonen, bijna geen koopwoning beschikbaar is. Dat blijkt ook uit de praktijk! Deze oververhitte woningmarkt is een landelijke trend en we zijn dan ook blij met de door het college aangekondigde en voorgenomen woningbouwplannen in onze gemeente zoals het Meerdel, Bramert Noord, de Poolster, Elckerlyc, het BTL-terrein en een aantal gebieden in Meers. Vooralsnog zien we echter dat plannen wel in voorbereiding zijn maar dat er nog niet echt gebouwd wordt. We dringen bij het college aan om nu toch echt werk te maken van de uitvoering en DOS verwacht hierin een versnelling.

Voorzitter tot slot nog een aantal overige aandachtspunten.

Op 7 juli jongstleden kwam van Rijkswaterstaat een harde toezegging dat de brug in Urmond in 2025 is gerenoveerd of vervangen is. We vragen ons af of dit nog steeds gestand kan worden gedaan? Wat betreft Rijkswaterstaat bestaan er sowieso diverse wrijfpunten tussen de belangen van de gemeente en haar inwoners en die van Rijkswaterstaat. Zo houden we constant de vinger aan de pols wat betreft de verbetering van de jaagpaden en het onderhoud van de oevers. Maar van medewerking en goed partnerschap van de zijde van Rijkswaterstaat is niet echt sprake.

We maken ons zorgen over de herbestemming van de diverse kerken binnen onze gemeente die nu al of op termijn vrijkomen en gesloten zullen worden. We kijken dan ook uit naar de op te stellen kerkenvisie.

Nog niet zo lang geleden werd een overkoepelend bestemmingsplan ‘Erfgoed Stein’ vastgesteld. Omdat er in de loop der jaren veel erfgoed is verdwenen werd vastgesteld dat het bestaande erfgoed afdoende beschermd diende te worden. Hiermee is Stein koploper bij de Nederlandse gemeenten en wordt Stein veelvuldig aangehaald als voorbeeld hoe om te gaan met het erfgoed.

Ook zijn er flinke stappen gezet op het gebied van burgerparticipatie. Dit proces is een onderdeel van de voorgaande aandachtsgebieden. Participatie is wat ons betreft niet het roepen van onmogelijkheden maar het meedenken over mogelijkheden.

Het landschap stopt niet bij de gemeentegrens. De aanleg van een zogenaamde ‘zwarte weide’ op Beeks grondgebied aan de grens van Stein in een hoogwaardig gekwalificeerd landschap was ook in 2021 nog actueel. De raad nam een motie aan om de aanleg van deze zonnefabriek met alle ter beschikking staande middelen tegen te gaan. Wat is daar op dit moment nog over te melden?

Voorzitter,

Aan het einde van deze algemene beschouwingen wil ik nog graag even stil staan bij de afgelopen raadsperiode. Na de vaststelling van deze begroting gaan we zo langzamerhand allemaal als partijen in de verkiezingsstand op weg naar de gemeenteraadsverkiezingen in maart van volgend jaar. En dan past het om ook even terug te kijken op alles wat we afgelopen

periode allemaal hebben gerealiseerd. Wees gerust voorzitter! Het wordt geen onbeperkte lofzang op de coalitie en het gemeentebestuur. Maar we kunnen ook niet om de feiten heen. We hebben terugkijkend veel kunnen realiseren! Van de bijna 150 in het coalitieakkoord opgenomen beleidsdoelen hebben we er slechts 8 nog niet ter hand genomen en de rest is allemaal of al aangezet, of opgepakt of afgerond.

We hebben gewerkt aan fysieke projecten als fase 2 en fase 3 van het winkelcentrum Stein. We hebben werk gemaakt van het upgraden van onze hoofdinfrastructuur van de A2 naar de haven en belangrijke doorgaande wegen als de Stationsstraat, de Molenweg, de Mauritsweg en de Jurgensstraat. Met de gebiedsgerichte aanpakken in Urmond en het wijkactieprogramma Nieuwdorp pakken we problematieken integraal op. We werken aan ons recreatief toeristisch profiel met allerlei projecten en fietspaden. Woningbouwprojecten zijn in de stijgers gezet of worden uitgevoerd zoals Meerdel, Kattekop en Kanaalboulevard. En dat doen we niet vanuit een soort van willekeur maar vanuit opgestelde beleidsdocumenten en visies zoals de strategische toekomstvisie, de omgevingsvisie, de transformatievisie, de verkeersarrangementen, het erfgoedbeleid, de regionale energiestrategie, het subsidiebeleid, het accommodatiebeleid, het economisch beleid en ga zo maar door. Bedenk je eens wat voor een voorbereidingen deze documenten hebben gehad. Voorzitter, dan kun je niet voorbijgaan aan een compliment aan de mensen in dit huis die aan dit alles gewerkt hebben. Want ondanks corona is het werk doorgegaan. Voor de meesten voornamelijk vanuit thuis. Maar vergeet niet dat de afdeling klantcontact/burgerzaken en natuurlijk onze algemene dienst, gewoon hun werkzaamheden hebben voortgezet.

Ook in het sociaal domein zijn grote stappen gezet. Mijn collega Julie Meijers zei er al het een en ander over. Een moeilijk politiek beladen dossier als de samenwerking op het gebied van arbeidsparticipatie in de regio hebben we toch maar voor elkaar gekregen. De in onze gemeente altijd lastige discussie over onderwijshuisvesting is recentelijk in de gemeenteraad tot besluitvorming gekomen. Tel daarbij op dat we stevig gewerkt hebben aan ons economische profiel en stel met ons vast dat de financiën dik op orde zijn, dan kan ik niets anders dan stellen dat we er als Stein goed bij staan. Maar belangrijker nog is dat het ook in deze raadszaal er heel anders aan toe gaat. Naar mijn weten is dit het langstzittende college en coalitie sinds de herindeling. Dat brengt rust voor de organisatie en in het besturen van de gemeente. En dan zie je ook dat je als geheel verder komt. En dat is een verdienste van alle partijen zoals we hier zitten, in goede samenwerking met de ambtelijke organisatie.

Voorzitter, is het dan allemaal goud wat blinkt. Nee dat nou ook weer niet. In onze bijdrage hebben wij al een aantal majeure uitdagingen voor de toekomst benoemd. Erg jammer vinden wij het ook dat er onvoldoende voortgang is geboekt in het project Stationsomgeving Beek Elsloo en dat het ons nog onvoldoende lukt om mensen die langs de kant staan aan werk te helpen. Zaken waar we slechts gedeeltelijk invloed op hebben, maar toch. Laten we dit dan ook niet als teleurstellingen zien maar als uitdagingen voor de toekomst. De toekomst van Stein hangt af van wat we nu aan het doen zijn.